



contat. 2 ff. 4 gl.

Samuelhof 4

11
22
5
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25



Dissertationes huiusmodi sunt sequentes

- 1) Remeri Res publica Ebraeorum,
- 2) Eichleri Diss: de duodecim iudicibus Israelitarum.
- 3) M. Jacobi Diss: de foro in portis.
- 4) M. Commerichmids Ebraeorum iura Divortii.
- 5) Budei Diss: de iure Zelotarum in gente Ebraea.
- 6) Grabneri Diss: de excommunicatione per infamiam.
- 7) M. Rivii Diss: de suspendio hominis lapidibus obruti.
- 8) Kings Diss: de lapidatione Hebraeorum.
- 9) Rosenfelds Diss: de praedariis Levitarum urbibus.
- 10) M. Ortleb Diss: de sanctis et clypeis Hebraeorum.
- 11) M. Batti Diss: de Calvis.
- 12) M. Bucheri Diss: de velato Hebraeorum Gynaece.
- 13) Eiusdem conclusum Hebr. Gynaeceam
- 14) M. Biel Diss: de templi prioris praepositioni gloria
- 15) Eiusdem de templi posterioris praepositioni gloria.
- 16) M. Zollhagens Diss: de templo Iudaeorum tertio.
- 17) M. Gritti Diss: de admirabili Cantel: Mosaii Structura, eusdem profectus in sanctis.
- 18) Braschi Diss: de velis Tabernaculi atque Templi.
- 19) M. Pleken Diss: de columnis aeneis.
- 20) M. Clifellii Diss: de Balteo sacerdotali.
- 21) Eiusdem de Balteo Sacerdotis Magni.
- 22) Eiusdem Diss: de balteo S. M.
- 23) Joh. Ernesti ab Aversvalda de Apocrypho Hebr. Sacer.
- 24) Eiusdem de Rabbis et Gradibus honorum literarum apud Ebraeos usitatis.
- 25) Haffai Diss: de lapide fundamenti.

- 26) Ludovici libri Mishnici de primitiis, festiuitate, et Statutis Ecclae Iſraeliticae.
- 27) M. Aldermani Diſſ: de veſtibz tyſſinis Iohiſ: M. in ſignationis feſto.
- 28) Buchholtz de Circumſione ~~ſcripturae~~.
- 29) Duncleari Diſſ: de ſacrificiis quotidianis.
- 30) M. Erdman Diſſ: de ſacrificiis proſulari pro noxa offerunt.
- 31) M. Bergeri Diſſ: de victimis Hebraeorz grauidis.
- 32) M. Kiſſerii Diſſ: de aue ungueſecta in ſacrificium oblata.
- 33) M. Heiners Diſſ: de ritu benedictionis ſacerdotalis.
- 34) M. Werneri Diſſ: de poculo benedictionis.
- 35) Wegneri Diſſ: de proclamata benedictione et maledictione in montibz Gerſin
et Ebal.
- 36) Michailis Diſſ: de tabulis foederis prioribz.
- 37) Eundem de tabulis poſterioribz.
- 38) M. Exhardt ſchediaſma de tabulariis antiq̄s.
- 39) M. Girardot Diſſ: de atramento Hebraeorz.
- 40) M. Bollhagens Diſſ: de Apoſtolis Hebraeorz.
- 41) M. Aldermanus Diſſ: de feſto Enceniorz.
- 42) Hoffmijeri Diſſ: de ſolemnis legis proleſtione quoruſcuq̄ ſeptimo repetita.
- 43) M. Haſſenmüllers Diſſ: de operibz Sabbathum depilentibz ex mente Hebraeorz.
- 44) M. Geiringii Diſſ: de accubitu ad agnum paſchalem.
- 45) M. Schelwigii Diſſ: de votis Hebraeorz.
- 46) Mülleri Diſſ: de ofuloſ.
- 47) M. Mercke de ofuloſ manori dato.
- 48) M. Geieri Diſſ: de ritibz lugentium.
- 49) M. Garmanni de pane lugentium.
- 50) M. Hilliger de laceratione veſtium.
- 51) M. Haugens Diſſ: de corpore ſegregis ſerſuruz non conuſtando.
- 52) M. Krumhult de rebz in agris relictis.
- 53) Daſſovii de ritibz meſuſu.
- 54) M. Alſamund de ſepultura Ebraea.

collector hanc Diſſ: eſt
Ioh: Will: Auerſt.

Q. D. B. V.
 AVSPICIIS
 RECTORIS ACAD. MAGNIFICENTISSIMI
 DN. FRIDERICI AVGVSTI,
 PRINCIPIS REGII ET ELECTOR.
 SAXON. HEREDIS,

DE



Sive

SACRIFICIO PIACVLARI
 PRO NOXA
 OFFERENDO,

IN AVDITORIO MAIORI
Ad Diem XIX. Decemb. An. c13 13 CC XVI.

SUB PRAESIDIO
 IOANNIS CHRISTOPHORI
 VVICHMANNSHAVSEN,

LL. OO. Profess. Publ. Facult. Philos. Senioris,
 & Bibliothecae Acad. Directoris,

publice commentabitur

Auctor

M. JOHANN. HENRIC. ERDMANN,
 Gothanus.

VVITTEBERGAE SAXONVM
 EX OFFICINA CHRISTIANI SCHROEDERI ACAD. TYPOGR.

RECTORIS ACAD. MAGNIFICENTISSIMI
DN. FREDERICI AUGUSTI
SAXON. HEREDIS

DE
FUND.

SACRIFICIO PIAEULARI
PRO NOXA
OFFERENDO

IOHANNIS CHRISTOPHORI

M. JOHANN. HENRIC. ERDMANN.

ER OFFICINA CHRISTIANI SCHNEIDERI ACAD. TYPOG.





//
כשש

I.

Mnes propemodum gentes, antiquissimis temporibus, victimis, divino Numini offerendis, delectatas, iisdemque, ad cultum isti exhibendum, usas fuisse, tot Veterum monumenta loquuntur, ut, qui rem in dubium vocare auserit, contra solem loqui videatur. Origo hujus moris ad ipsum Adamum commode refertur, (a) qui, ut probabilis fert ratio, Dei edoctus nutu, (b) istam

(a) Idem faciunt TALMUDICI *Avod. sar. f. 8. a.* בשר ודם שלקח קורן אחד ביום בשבתו שלחם וקטש ב' חומר וכו' Bos, inquit, a primo homine oblatas, habuit cornu unicum, in fronte, ut scriptum est, Psalm. LXIX. 32. & melior videbitur Domino bove cornuto, & ungulam scissam habente. Conf. ABARB. Praef. ad Levit.

(b) CHRYSOSTOMUS *Comm. ad Genes. IV. 3.* ex lumine naturae Adamum haec cognovisse statuit: quem secuti sunt ex Patribus non pauci. Perplacet ea ista senten-

Abfit itaque, ut sacrificiorum originem ab Aegyptiis repetamus, (d) cum aperte potius constet, quod à Noacho ad filios, ab his vero ad omnes demum gentes, quae instituti hujus, utpote aviti, atque antiquissimi, maxime tenaces erant, mos

Conf. BOCHARTUS in *Hieroz.* L. I. C. II. item PEIRERIIUS in *Genes.* L. XI. *Disp.* II. §. 57.

(d) Quod faciunt viri eruditissimi, MARSHAMUS, in *Can. Chron.*; SPENCERUS, de *Leg. Ebr. Rit.* hinc & inde; CLERICUS, *Comment. in Pentat.* GROTIUS, ad *Lev. I.* OUTRAMUS, de *sacris.* & alii. Imprimis vero hic nominandus est MAIMON., accuratissimus ille, & solertissimus, rituum Judaicorum interpres, & ABARBANEL, celeberrimus pariter Judaeus, quorum iste in *More Nivoch.* P. III. C. XXXII. hic vero in pererudita ad *Levit. Praefat.* ad scripturae oracula, 1. *Sam.* XV. 22. *Joch.* I. II. *Jerem.* VII. 22. haec in parte confugiunt, ut ut, quod insimul monendum erat, non desint, qui oracula ista non nisi sub conditione, habito nimirum ad fidem respectu, intelligi discipiant. Conf. WITSIUS, in *Aegypt.* & ipse ABARBENEL sui ut videtur oblitus, quando ad *Jerem.* VII. adnotat, quasi Deus ideo increpaverit Israelitas, quod fiduciam non ponerent in Templum Domini. Exhibet diversas hujus oraculi interpretationes HAKSPAN. *Not. Misc.* P. II. p. 75. quocum etiam WALTHERUS *Harm. Bibl. ad Psalm.* XL. p. 320. componi poterit.

(e) Repe-

per sacrificia Numen placandi, dimanaverit. (e)
 Licet autem idem sacrificandi ritus, tempore pro-
 cedente, variis modis, corrumpetur, apud Semi-
 tamen familiam, ad Abrahamum usq; integer sem-
 per conservatus fuit, donec tandem Mosis mini-
 sterio, restitutus, in lucem publicam protraheretur.

III.

Non unius generis, sed pro diverso fine, diver-
 sa fuisse sacrificia, adprime constat. (f) In uni-
 ver-

(e) Reperiebatur omnino, & animantium ipsorum, ad sacrificium delectorum, & rituum, quibus oblationes fieri solebant, inter gentes, differentia. Quaedam enim boves Deo sacros faciebant; aliae, contra, id ipsum religioni sibi ducentes, ab iisdem prorsus abstinebant, Conf. OVID. *Fast.* IV. v. 413. & AELIANUS quando ποιηλ. L.V. C. XIV. refert Legem Atticam. βέν ἀρότων κ' ὑπὸ ζυγὸν ποιή-
 σασθα, σὺν ἀρόρω, ἢ κ' σὺν τῇ ἀμάξῃ, μηδέ τ' ἄτον δόειν: qui &
 ipse l. e. L. VIII. C. III. idem inculcat. Spectant huc insuper VARRONIS ista, *de Re Rust.* L. II. C.V. *Hic socius hominum in rustico opere, & Cereris minister; ab hoc antiqui manus ita abstinere voluerunt, ut capite sanxerint, si quis occidisset.* Non minor etiam, si ad ritus attendamus, gentes inter erat, dissensus, siquidem quae huic turpia, divi-
 noque cultui minus apta, videbantur; alteri summopere arridebant.

(f) Verba sunt GROTHII *Comm. ad Lev.* I. Conf. PHILO *Lib. de Merc. Meret. ab init.* Quod autem ad ipsa sacrificia attinet, dividi ista commode possunt I.
 Ratio.

verſumquidem omnia קורבנות, Oblationes, nutri-
cupantur, quae in זבחים & מנחות (g) ferta &
cruen-

Ratione Offerentis, in publica & privata. JOSEPH. An-
tiqq. Jud. L. III. C. X. MAIMON. Maaf. Korb. C. I.
כל הקורבנות בן של זכור בן יחיד ארבע מנין עולם ומטעם ואשם ושלמים ועוד יש מה
מלאם מני קורבן יחיד והם כספס והזכור והקטער וכו'
*Omnia sacrificia, sive
totius coetus, (publica) sive privata, ad quatuor capita
revocari possunt; holocaustum, pro peccato, pro noxa, &
salutare. Amplius vero tria deprehenduntur privata, quae
sunt Pascha, Primogeniturae, & Decimae.*

Idem docet A BARBANEL Praef. ad Lev. f. 2. a.
Col. I. הוא קורבן הזבור ששיראל בכללותם מקריבים אותו וכו' הוא קורבן היחיד
כל איש בשיראל מקריב אותו וכו' הוא קורבן הזבור הדומה לקורבן יחיד וכו' הוא קורבן
*Primum genus est sacrificium totius coe-
tus, quod universus Israel offerunt. Alterum est priva-
tum a quolibet afferendum. Tertium est sacrificium to-
tius coetus, simile privato. Ultimum denique est pri-
vatum, simile sacrificio totius coetus. Ex quibus facile
colligitur, privata non dici à loco, sed ab offerente,
quum extra templum Jerusolymitanum victimas macta-
re non licuerit. Unde recte MAIMON. l. c. C. XVIII.*
המקריב קורבן חוץ לעזרה בעל הזנות עשה ועבר חטאת לא תעשה ע"כ במזר לך כן
תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה. ואם מקריב בחוץ חייב כרת ע"כ אשר יעלה
עולם או זבח ואל פתח אהל מועד לא בניחו וזכרת מעמיו
*Qui offert sa-
crificium extra atrium, peccat omittendo contra praece-
ptum affirmativum, & committit etiam peccatum contra
praeceptum negativum, quia dicitur: Deut. XII. 13. cave tibi
ne offeras holocaustum tuum, quocunque loco, ubi visum fue-
rit; ideo offerens voluntario, meretur excidium, sec. id quod
dicitur: Lev. XVII. 8. 9. qui offert holocaustum aut aliud quod-*

cun-

cunque sacrificium, nec ad portam tentorii couventus adducit, excindatur ille ex populo suo Conf. TALM. *Sebach*. C. XII. p. 106. (II. Ratione materiae oblatae, in cruenta, & non cruenta, sive incruenta. (III. Ratione temporis in perpetua, sive ea, quae quotide pro universo coetu offerebantur, & ad certum tempus restricta, quo praeter sacrificium die expiationis offerendum, quaevis, alio tempore quocunque, rite mactanda, referenda sunt. (IV. Ratione finis in Evcharistica, & Expiatoria &c. (V. Ratione sanctitatis in sancta quasi leuia, & sanctissima. Apte hanc in rem MAIMON. l. c. C. IX. כל עולות והקדשות והזבחים שהיו נקראים על יום עשרה קדשים קלים: שהיו קדשים לכל שלמים של יחוד והקדור והמעשר והנסה קדשים קלים קלים: *Holocausta omnia, itemque pro peccato, & pro noxa, duoque agni salutares octavi diei in festo, vocantur sanctissima; salutaria vero privati hominis, & sacrificium Primogeniturae, Decimaeque & Pascha, sunt sancta leuia.* In dividendis interim Ebraeorum sacrificiis multum à se invicem discrepant autores, siquidem ut alios taceam, SIGONIUS. de R. E. L. IV. C. II. sex genera recenset; BECHAI in *Pentateuch*. tredecim, CLOPPENBURGIUS, item & STUCKIUS, duos ordines constituunt, *ילאטמא* scilicet & *עוקאטמא*. Octo ponit SAUBERTUS Tr. de *sacrif. veterum*. p. 16. seqq. CALIXTUS *Comp. Theol.* duo saltem agnoscit genera. Alii PASCHA ad sacrificia stricte sic dicta referunt, alii negant. Conf. HAKSPAN. *Not. Misc.* P. I. p. 335.

(g) Vox *זבחים* in Scriptura, de Salutaribus, ut plurimum, usurpatur, Rabbinorum vero usu omnia sub se comprehendit à *זבחים* diversa, unde MAIMON. l. c. C. I. כל אלו קוראים *זבחים* *Omnia ista sacrificia* (ubi locutus erat de iis quae a *זבחים* diversa erant) *vocantur זבחים*.

(i) Aves

cruenta, eam ob causam, porro dispescuntur, quoniam ista ex fructibus, hæc ex quadrupedibus, ordinarie, (i) adparabantur.

IV.

Ex ultimis his, iterum, alia erant עולות *Holocausta*, quæ ut antiquissima, & à veteribus, in quolibet, ut videtur, casu, usurpata fuerunt, ita (l) ex maribus

B

ran-

(i) Aves enim in vicem saltem quadrupedum videntur ordinatae, vel, ut pauperes etiam haberent, quod immolarent, *Lev. V. 6. 7.* vel, ob transgressiones nimis frequentes, quæ si omnes quadrupedibus expiandæ fuissent, greges Palestinæ, igni alteris alendo, non suffecissent. *Conf. Lev. XII. 8.* Cur vero Deus noluerit pisces sibi sacros, varii varias afferunt causas. *Conf. SELDENUS de Diis Syris. C. III.* Modo enim ad ignaviam eorum, modo ad perpetuum silentium, modo ad carnes, quas homini nutriendo nonnulli minus idoneas crediderunt, Deum respexisse contendunt; vel, quod alii speciosius urgent, quod hoc, vel illud, piscium genus non ubique, nec semper, nec commode, capi possit.

(l) *Conf. OUTRAM. l. c. p. 110. ABARBANEL. Praef. ad Lev.* ואחר דבותיו ו'ל שאדם הראשון גם כן הקריב עולה וזו ג' בחסו'ן ו'ן התורה בעלה עולה כן אברהם יצחק ויעקב ומשה הקריבו עולה בחובותיהם כיון שידעוהם השפע האלהי ונבואתו ונלעם חסני זה ערך חובותיו והעלה סר ואלו בחובותיו אבותינו *Auctores sunt sapientes nostri p. m. quod Adam, princeps hominum, Holocaustum etiam obtulerit. Quod Noach insuper, arca egressus, fecerit holocaustum, Abrahamus item, Isaacus, Jacobus, & Moses*

tantum constabant, (m) & igne tota consume-
bantur; (n) alia שלמים *Salutaria*, quae (o) pro
rebus

*Moses, in iis, quae Deo statuerant, alteribus, holocausta simili-
liter fecerint, ut divini Numinis assai ū, (abundantiam) &
vim vaticinandi, consequerentur: Itaque Bils amus cum al-
taria multa construxisset, & in singulis eorum holocaustum
juvenco, & ariete, confecisset, tum regi Balaco ita dixit-
se dicitur, Num. XXIII. 3. Tu tuis holocaustis hic assiste, ego
secedam, si forte mihi Deus occurrat. Dicuntur & haec
ipsa aliquando in Scriptura expiare, Conf. Lev. I. 4. V. 10.
XVI. 24. & RASCHI ad Lev. I. Sed cum haec non eodem
sensu, quo de reliquis nonnullis, dicantur, recte MAIMON.
M. C. C. XVIII. §. 9. והשאת והשם היא עיקר כפרה העולה דרוח היא
Holocaustum donum est Deo datum, sacrificium vero pro pec-
cato, & pro noxa, sunt fundamentum expiationis.*

(m) *Idem l. c. כל עולות בהמה איננה בשר אלא מוכרים בלבד והיא בשר
מן הכשמים ומן העמים ומן הנקטות וכן העורים וכן ויבש והוא
Holocausta, quae ex animantibus offeruntur,
tantum masculi seliguntur: fiunt autem ex gente ovium,
caprarum, & jumentis, sive adultis, sive junioribus, & ex
turturibus, pullisque columbarum, quorum prior mas, po-
sterior foemina est. Id quod, si ipsam rem spectes, ex col-
latione cum scriptura adprime constat.*

(n) *ABARBANEL l. c. והנה העולה הוא קרבן אשר כלו על בני
ביתם בין מדינה ומשל צבור בין משל יחיד ומין למעלה חמשה כלום ולא לכהנים ג'ם
חלק חמשה לכלכלו כי כלם נשרפת ונלתי בעור שלה שהוא בבית המקדש אולם.
Et en! Holocaustum hoc istiusmodi oblatio est, quae, inte-
gra comburitur, altari imposita, sive fuerit oblata pro
universa gente, sive pro privato: nullum plane cedit
offe-*

rebus prosperis, vel jam tum obtentis, vel adhuc dum obtinendis, celebrabantur, quaeve ad tria capita, scilicet, ad נדר, votum, נדבה, spontaneum, & תורה, Eucharisticum, sive Sacrificium laudis, communiter reducebantur; alia חטאות, sive, Sacrificia pro peccato, quae iterum duplicia erant, scilicet, vel חטאת קבוע, Piaculum definitum, vel עולה וזור, Accrescens, decrescensque (p) & alia denique אשמות, sive Sacrificia pro noxa.

Et offerentibus, Et sacerdotibus, frustum, pro cibo, quia comburitur tota (victima) praeter pellem, quae induta erat, quam sibi sacerdos ministrans vindicat.

(o) MAIMON. l. c. C. IX. §. 3. שלמים ארבע מינין הן' שלמי נדר, ושלמי חטאת, ושלמי יחוד, וכיצד מעשה שלמי נדר שנים חורין בדם ומשמש ומזבח האמורים ומולקן ומקטרין והשאר כאלל לזכר הכונה בעורה כחטאת וכאשם חטאי שכן קדשי קדשים. שלמי יחוד ג' מינין האחד הוא הנזר שלמים בלא להם כגון שלמי חגיגה ושחיה והוא הנקרא שלמים ובני שלמים הנאזר אם הלהם נדר או נדבנה והוא הנקרא קורה ואילו הלהם נקרא להם תורה והמין השלישי שלמים שנקריב במזבח ביום מלאת מנו וזה הלהם בלתי חטוי והם בלתי עם להם וכו' *Salutaria in quatuor genera distinguuntur, primo sacrificia pro toto populo, tria reliqua sunt pro privato. Qua vero ratione parantur? mactantur, spargitur sanguis, excoriantur, producuntur partes sacrificiorum comburendae, sale condiuntur, Et suffitum faciunt, reliqua comedunt mares sacerdotes in atrio, ut sacrificia pro peccato, Et pro noxa; quia Et ista sancta sunt sanctissima. Salutaria privati hominis ad tria capita referri possunt: Primum offertur sine pane, sicut salutaria Festorum Et laetitiae, quod dicitur salu*

Quantum vero sigillatim attinet ad מַשָּׁח (q)

B 3

de

peccato) accrescens, derrescensque? sunt hi sex: Lepra laborans, Puerpera, jurans juramentum testimonii (falso) sive voluntario, sive per errorem, jurans temere falso, per errorem pollutus, res sacras comedens per errorem, denique impurus sanctuarium ingrediens per errorem. Conf. id. in Schebuoth. C. I. §. & Tr. Maaf. Corb. hinc inde. Refert & huc ABARBANEL Vaccam rufam. Conf. Comm. ejus ad Num. XIX. Quod hircum attinet, in desertum emissum, de eo nos informat MAIMON. *Jom. Hackipp.* C. III. ex *Mass. Joma* C. III. EN JACOB. f. 107. MUIS. in *Var. Sacr.* FRISCHMUTH. in *Diss. de Hirco.* BO-CHART. in *Hieroz.* alii.

(q) Nomen derivatur ab מַשָּׁח, reus fuit, deliquit, unde sacrificium pro reatu, pro noxa, audit. Eandem vocem retinere Syrus, & Chaldaeus. Arabs vero per مَسْحٌ, eandem radicem exhibet. Cur autem a peccato מַשָּׁח ipsum sacrificium dicatur מַשָּׁח, docet ABENESRA ad *Lev.* I. 4. וְהָיָה מַשָּׁח לְכַפֵּר עַל הַחַטָּה עַל הַזֶּהוּב עַל הַזָּהָב עַל הַכֹּהֵן עַל הַקֹּהֵן עַל הַזֶּהוּב עַל הַזָּהָב עַל הַכֹּהֵן עַל הַקֹּהֵן וְעַל הַזֶּהוּב וְעַל הַזָּהָב וְעַל הַכֹּהֵן וְעַל הַקֹּהֵן Res oblata ad expiandum, quum integra ascendat in aërem, dicitur, ab ascensu, מַשָּׁח; sic istud quod offertur pro peccato, & pro reatu, dicitur מַשָּׁח וְעַל הַחַטָּה ABARBANEL *Praef. ad Lev.* מַשָּׁח נִשְׁמַח עַל דַּךְ הַחַטָּה Nuncupat istud scriptura propter transgressionem, (sive reatum) מַשָּׁח i. e. sacrificium pro noxa. Usurpantur in scriptura voces מַשָּׁח וְעַל הַחַטָּה aliquando ut Synonima, vid. *Lev.* V. 6. Ubitamen de sacrificio pro peccato quaestio est, quod erudite probat ABARBANEL *Praef. cit. Qu.* IX. qui hic conferendus est.

(r) Ex-

de quibus, hac quidem vice, paucis commenta-
bimur, ista in duplici iterum erant differentia,
siquidem aliud ex iisdem, scilicet אשם תלוי, pro
noxia dubia (r), aliud, nempe אשם ודאי, pro no-

xa

(r) Expresse hoc in scriptura non nominatur, ex Rabbi-
norum vero opinione, dicitur a תלוי suspensum esse. Hinc
MAIMON. *in Scheg. C. VIII. §. I.* אמר דבר זה או לא לא ענו
ברי מזהו לקריו אשם ט' ולא דיע ואשם ונשא עמו ונציא איל תמים
מן האין בערכך לאשם והוא הקריא אשם תלוי חסדי טהור ונכסר על ספק
ותולה לו עד שמועט לו בראי שרטה סתם וקריא חטאתו
Si quis dubitat utrum erraverit circa rem aliquam, an non? huic imperatum est אשם *, quia dicitur* Lev. V. 17. 18. *quum ignorarit & deliquerit, portet iniquitatem suam, & adducat arietem integrum ex grege, secundum aestimationem suam: & hoc appellatur* אשם תלוי *quia expiatur illo, quod dubium, & suspensum, est ipsi, donec, si certo compertum habuerit, quod peccaverit, offerre possit sacrificium pro peccato. Idem docet ABARBANEL l. c.* והואם קריא כן לפי שאינו יודע אם חטא או לא ולכן הוא
חששם את אשמו איך עבר דוח תחתיו ולא ידע אם עבר על חטאו
היהו אשם או עלו ידע ויהו האשור והחומר אם עבד בו ויהו הכר
קריא אשם תלוי לפי שקראו *Et sacrificium pro delicto dicebatur ita, quod ab eo fiebat, qui incertus erat, peccasset an non? adeoque sibi met ipsi displicebat, animo tam omisso fuisse, ut ne hoc quidem teneret, aduersum aliquod divinum fecisset, nec ne? & pacto nullo fas, & nefas, inter nosceret, in quo se errasse suspicabatur, ex quo nominabatur etiam sacrificium de delicto suspensum, quoniam scilicet pendebat animi, & dubitabat, homo, maleficium commississet, an non commississet?* Idem docet Glossa in MISCHN. ad *Sebach. VIII.* *Quoniam suspendit, & protegit, hominem a castigationibus.* (r) Con-

xa certa, faciendum erat. Ad illud, ex Magistrorum mente, obligabantur inprimis Israelitae, quando incerti erant, adeoque dubitabant, utrum, commissent peccatum ejusmodi, quod data opera admissum excidium meruisset, quodve per errorem, cuius quis conscius erat, commissum, Sacrificio pro peccato expiandum fuisset. (s) Dubio itaque summato, & (t) cum certius deinceps intel-

(s) Consentientem etiam habemus R. NATHAN. in *Lex. Aruch.* p. 22. b. וְהַחֲמִים אֲמִירִים אִין מַחֲיִים אֲשֶׁם תְּלוּ אֵלָּא אֵל דְּבֵי טוּרְבוּ כִּרְתָּ וְשִׁגְגוּ מִשְׁחָתָּ *Doctores nostri profitentur, quod non locum habeat, nisi ob ejusmodi peccatum, quod, si temere commissum sit, excidium mereatur, sin vero per errorem, sacrificio pro peccato redimendum.*

(t) MAIMON. *Maaf. Corb. C. I.* ואם נסתפק לו אם עשה או לא עשה אותו המוטל הוציא אדם והוא הנקרא אדם תלוי ויש עבירות שחייב עליהן ואין הנקרא אדם ודאי *Quando quis dubitaverit, an hac, vel illa, ratione peccaverit, an non? (committendo, scil. vel omit-tendo) offerat quod vocatur אדם תלוי: alia vero sunt peccata, quae expiantur sacrificio pro noxa, & illud dicitur Faciunt & huc, quae habet in Scheg. C. VIII. §. 2.* אינו חייב באדם תלוי עד שיהיה עם אישור קבוע כיצד לכל תלב וספק אם היה כותב או פחות מכותב או שהיה לפני חתופת תלב וחתיבת שומן והכל אחת מהן ואין ידוע אחת מהן כלל. אשתו והחוקו עמו בצאת בעל אחת מהן ואין ידוע איי ו מהן בעל שבת וחול ועשה תלשכות בחתף מהן ואין ידוע באי זה יום עשה (או שעשה תלשכה בצאת ולא *Nemo obligatus est ad sacrificium pro noxa dubia, nisi expressum extet interdictum. Quando enim quis. v. g. comederit sebum, & dubitat utrum fuerit sicut oliva, aut minus? Conf. Mass. Kerit hut. C. IV. aut si babuerit sebum & oleum, & comede-*

VI.

Post **אָסם וּרְאִי** objicit se nobis **אָסם תְּלוֹי**, Piaculum pro noxa certa, quod a peccati certitudine, hujus quicquid est nominis, indeptum (x) est. Ad quinque id ipsum Doctores, communiter, capita redigunt, (y) siquidem pro diversa peccatorum, hoc

perditissimos homines ipsum aliquando fugillare, sub nomine **אָסם תְּלוֹי**, Afam sexti, quo ipso ad **אָסם תְּלוֹי** respiciunt, quod, sexto loco, recensetur inter **אָסֹת**, *Sebach*. C. VI. & ad precationum Judaicarum, quas quotidie recitant circumcisi, XVIII. Per haec ut ad proprium vocis significatum non attendunt, ita, cum ipsum **אָסם תְּלוֹי** dicunt, istum de cruce suspensum fuisse indicant. Conf. & WAGENS. *Tel. Ign.* qui prolixè de hoc disserit.

(x) MAIMON. *Scheg.* C. IX. §. 10. וְהָיָה זֶה הַדָּבָר וְהָיָה אִשָּׁם וְהָיָה כִּי יִקְרַב אִשָּׁם לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם וְהָיָה לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם וְהָיָה לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם *Qui obligatur ad sacrificium pro noxa certa, necessario prius nosse debet peccatum suum, quam illud offerat.*

(y) *Idem* l. c. וְהָיָה זֶה הַדָּבָר וְהָיָה אִשָּׁם וְהָיָה כִּי יִקְרַב אִשָּׁם לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם וְהָיָה לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם וְהָיָה לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם *Quinque sunt peccata, quae, oblatione pro noxa, redimenda sunt. Et haec dicitur oblatio pro noxa certa; quia non offertur in re dubia. Sunt autem sequentia; ab ancillam desponsatam, rapinam, sacrilegium, pollutionem Nasraei, & leprae purgationem.* MAIMON. in *Pesul. hamocd.* C. IV. אָסם תְּלוֹי אִשָּׁם וְהָיָה כִּי יִקְרַב אִשָּׁם לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם וְהָיָה לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם וְהָיָה לֹא יִשָּׂא אִשָּׁם *Non ita se res habet cum sacrificio pro noxa certa, (uti cum*

juste acquisita, (b) quae juramento falso sibi possessor vindicaverat, extendere solent. Conf. Lev. VI. 2. 3.

C 2

VIII. Sa-

(b) MAIMON. Scheg. C. IX. §. 7. על שגל כיצד כל מי שיש לו בידו חשבון פרוטות ומעלה כחוקן ישראל בין שגלו בין שגננו בין שהפקידו אלו או הלכו או חשבו שחפצו או חשבו דרכים וכפר בו ונשבע לשקר בין בזמן בין בשגגה כרי זה חזית אדם על חטאתו והוא ספקא אדם גיילות. *Quomodo res sese habet circa rapinam? si quis est inter Israelitas, qui pretium obuli, vel etiam majores opes, possederit, sive rapuerit, sive furto abstulerit, sive depositum penes ipsam fuerit, sive mutuo acceperit, aut per commercium, aliumque modum, obtinuerit, & negaverit illud, & juraverit falso sive id consulto, sive per errorem, fecerit, offerat sacrificium pro noxa, pro peccato suo, quod nominatur אדם גיילות* Conf. & Tr. Gefil. Vaabh. C. III. §. 5. Idem ABARB. l. c. confirmat. אך קורין שרייב נשבעת הפקדון מי שגנב בו ונשבע עליו לשקר הוא איל אדם וכן אם שגל ונשבע ומשקר או יש לו נכסים חשבון אדם שרייב חטופות או חרש שרייב או גול שגל או חובל שחשב בחשד וזמן ונשבע על זה לשקר חייב איל אדם והוא ספקא אדם גיילות בין שרייב שגג או חזיר הואיל ונשבע *Sacrificium, ad quod obligatur aliquis ob juramentum depositi, quod negavit quis apud se esse, juramento falso interposito, est aries pro noxa: ita quoque seres habet, quum rapuerit quicquam, & pejerat; aut si possederit opes alius, sive ex commercio, sive deperditae fuerint, ab ipsoque inventae, aut ablatae, quas rapuit, aut fraudulenter acquisitae, quas dolo lucratu est in commercio, juratque ideo temere, obligatur ad arietem dictum אדם גיילות Nihil vero interest, sive data opera, sive, errore inductus, juraverit, sufficit quando juravit.* (c) MAI-

IX.

III. Cum ancilla, viro desponsata, (despecta) concumbentem, quandoquidem & iste, in sui expiationem, lege divina, ad idem sacrificium praestandum, obligabatur, Lev. XIX. 20. seqq. (d)

C 3

X. IV.

duos siclos, & quintam partem, afferatque pro iis ipsis sacrificium pro noxa, simulque aliud, ad expiandum sacrilegium. Conf. & ABARBANEL. l. c.

(d) ABARBANEL. praef. ad Lev. וחקורנות האדם ביותו
 פתוי בדם ופני עבד עשו הוא קורין אם בא על ספקה חרופה בין בשוגג בין
 במוד פתוי אל אדם והוא הנקרא אדם ורמי ונקרא גם אדם ספקה חרופה:
 Ex illorum sacrificiorum numero, quae homini privato, ob
 factum aliquod, praestanda sunt, est etiam illud, quando
 vitiat ancillam desponsatam, aut ex ignorantia, aut vo-
 luntario; debet tamen offerre arietem in sacrificium pro no-
 xa, quod à noxa certa, & amplius, ab ancilla desponsa-
 ta, nomen accipit: Quocum conveniunt, quae habet MAI-
 MON. Scheg. C. IX. כבא על ספקה חרופה בין בודין בין בשוגג מביא
 : אדם Qui cum ancilla congressus fuerit, sive id lubens, si-
 ve errans, fecerit, sacrificet pro reatu. Quod si vero
 bona cum pace ancillae factum fuerit, ista verberibus
 castigatur, quod docet MAIMON. l. c. §. 2. והוא שתביע גולה
 : ומורה ונרמיה ותביע בעולה (ברכיה ובגור ביאה) כדי שתלקי ו:
 Quando ancilla fuerit adulta, consentiens, & prompta, ad con-
 cubitum, (siquidem ordinarie absolntus fuerit concubi-
 tus) vapulat. Id. ibid. כבא על ספקה חרופה
 : הוא לוקה והוא תביע קורן ויראה לי שאינו מביא עד שגדיל ויביע בין דעת:
 Puer novem annorum & unius diei, quando vitiat an-
 cillam, desponsatam, tunc ancilla fustigationis poenam
 luit

voto licet obstrictus esset, (f) huic tamen sacrificio similiter alligabatur, docente Scriptura S. Num. VI. 12. seqq.

XI.

V. Lepra liberatum, & a Sacerdote, pro puro declaratum. Hic ut varii generis sacrificia pro se offerre necessum habebat, ita hoc nostrum Scriptura S., disertis verbis, inter ista commemorat Lev. XIV. 12. seqq. (g) XII.

num, & tonsura; permiffum vero mortuis sese polluere, quod per Cabbalam accepimus. Hinc cum Nasiraeos nonnullos, Simsonis more, votum fecisse dicant, simul etiam statuunt opus est, Nasiraeos istos potuisse mortuorum sepulturam peragere. Conf. KIMCHI. *Bibl. Basil. Fol. 279.* & TALM. *Nasir. C. III.* ipse MAIMON. l. c. qui ita loquitur: לפיך מי שחזר בדין נזיר ששקטן בדין זב חזר מן הקבלת וזון בדין: *Ideo si quis sese obligat ad ejusmodi Nasireatum, qualem Simson observavit, iste est Nasiraeus quoad tonsuram, abstinentiamque a vino, in perpetuum, sed permiffum ipsi est super mortuis se polluere, (sive mortuorum curam habere.)*

(f) MAIMON. l. c. C. III. §. 12. Distinguit Nasiraeos in perpetuos, & eos, qui stato saltem tempore, votum susceperant. וזר עולם ששקטן בדין זב חזר מן הקבלת וזון בדין: *Nasiraeus, qui aeterno sese voto obstrinxit, se pollutus fuerit, offerat sacrificium immunditiae suae, & abradat tonsuram pollutam, eodem plane modo, ut Nasiraeus, qui ad statutum saltem tempus talis est.*

(g) Rem egregie describit MAIMON. in *Mechus Capp. C. IV.*

Variis casibus, qui אֲרִיִּים requirebant, in medium propositis, ordo nos deducit ad materiam hujus sacrificii, quam arietes tantum constituiebant, (b)

D

iidem-

C. IV. כיצד עושין לו החטורט עומד חוץ לעזרת ישראל לבגת פתח חזקתו באסקופת טער נקטר ופניו למערב ושם עומדים כל חוסרי כפרה בעד פטטברי און ושם חסקין את הסטות והכבן לוקק אשם על מזורה בשביל חי ומיטו עם לוג השון בחורה כדרך כל התמוכות ואם הכף זה צפני עמנו זה צפני יצא ואחר כך מביא את האשם של חטורט על הפתח ומכנס שתי ידיו לעזרה וסוחף עליו ושוחטין אותו חיד ומקבלין שני ככמים את דמיו ה' מקבל בכלי חורקו על גבי המזבח ואחר בורו הימנית ומערס לידו השמאלית ומוח באצבעו הימנית וכו' *Qua ratione purgatur lepra infectus? st at extra atrium Israelitarum, contra portam Orienti soli respondentem, in ipso limine portae Nicanoris, facie versus occidentis solis portam conversa: Hic enim erat ordinarius locus, ubi piaculi indigentes, stare solebant, quando lustrabantur; ibidemq; potant (sacerdotes) uxores adulterio suspectas. Deinde sacerdos hostiam pro noxa, quam leprosus offert, adhuc viventem, cum sextario olei, versus orientem, more consueto, agitatur; si vero agitatur, hinc & illinc movetur, ducitur & reducit. Quo facto, admovetur sacrificium hoc leprosi ostio, duasque ipsius manus trahit in atrium, imponitque sacrificio; dehinc statim mactatur. Sanguis autem à duobus sacerdotibus excipitur: alter vase excipit & spargit ad latera altaris; alter manu dextra, effunditque in manum sinistram, tandem intingit dextrae digitum &c. reliqua ipsa scriptura describit, adeoque non opus est, ut denuo repetantur. Plura qui desiderat adeat MAIMONID. Tract. Tbum. Zar. speciatim, C. XI.*

(b) ABARB. Praef. in Lev. אמרינו היל תמים מן האון לא כנסה : *Necessum est, ut offeratur aries integer, ex grege*

via & gravia; illa de omnibus victimis, haec tantum de quadrupedibus valent. Conf. MAIMON. l. c. C. III. §. I. Deinde in definita, & transitoria. vid. *idem* l. c. C. I. §. II. ut & PHILO de *Victim.* p. 663. Oblatione vero indigna habebantur sequentia animalia.

I. *Obturata, & Androgyna.* Ita enim MAIMON. l. c. C. III. §. 3. שומטם והאדרוגיטום אע"פ שאין לה מום גדול מן דיין פסולין למזבח מדרק §. 3. אחרת לפי שהיא ספק זכר נקבה דיין כן כיוון אחר ובקובעות נאמר וכל קמיים או נקבה תמימה עד שיחיה זכר והיא או נקבה והיא לפיך אך העק שהיא למזבח *Obturatus & Androgynus, quamvis in illis non deprehendatur vitium quoddam extans, constituunt tamen sacrificia illegitima, ex alia ratione. Dubium enim est utrum ad genus masculinum, an ad foemininum, referendi, adeoque ut diversa quaedam species considerantur. Scriptura vero asserit de sacrificiis, quod parari debeant ex mare integro, & foemina perfecta, & hac de causa, requiritur ad sacrificium, ut de ejus genere certo constet, utrum scilicet revera mas, aut foemina, sit? Hinc & avis, quae est obturata, aut androgyna, illegitima est ad sacrificium.*

II. Illegitima reputabantur, quae ex diversis speciebus inter se commistis, nascebantur; denique, quae abortu facto, immatura in lucem edita fuerant, quod docet *idem* l. c. וכן בכלאים ויולד הרופח ומחוסר זמן פסולין אע"פ שאין בהם מום של שור או כנה Prohibita porro sunt, quae ex diversis speciebus prognata, vel per latus egressa, vel denique per abortum producta, sunt, licet nullum alias in istis vitium sit, quia dicitur in scriptura: bos, aut capra, aut agnus, modo unaqueque species in se sit integra.

III. Animal quodvis, quod cum homine concubuit, itemque cultui idololatriae destinatum, & quod hominem occiderat. Pergit ideo *idem* l. c. וכן כרובע והטריע והמקום לזו והטריע אע"פ שהן מותרין, אבלים הרי הן פסולין לזבח כי משתמע בהם

כל שיש בו הכתמה כסול ובעצמה הוא אומר כי השמים כל צמר ובעצמה זרה כתוב
 כי שמים עמוק וכן נהמה ועוף שחרגו את האדם כרי כן כרובע וכדע וסכולן למוצה
 ויראה לי שאעט שאין כל הסכולן האלו ראויין למוצה לקורבן אם עבר והקריבין
 : *Sic quoque sese res habet cum incunte, & inita, & cum separato, cultuque idololatri-*
trico destinato, ut ut permissum sit in eadem vesci, prohibi-
tum tamen est ea altari imponere, quia scriptura dicit
Lev. XXII. 5. corrupta sunt: quae autem corrupta sunt, ea
sunt illegitima: de impraegnatione autem dicit, Gen. VI.
12. quoniam corrupta omnis caro: de cultu idololatri-
dicit Ex. XXXII. 7. corrumpit (se) populus tuus. Ita se res
habet cum quadrupedibus, & avibus, quae hominem inter-
emerunt, ista enim sunt ut concumbentia, & quae inita
sunt, ideoque minus idonea, quae altari imponantur. Mibi
vero videtur, quod quamvis omnia illegitima haec indi-
gna sint arae sacrificio, si quis tamen peccaverit, & obtu-
lerit, istiusmodi, non vapulet ex lege, quia non expresse
monitum hoc est. Quid autem intelligat per רובע & רובע
explicat. l. c. C. IV. שיהיה או רובע עד שיהיה
 אדם רובע כן ט' שנים ויום אחד בין ישראל בין גוי בין עבד כואיל אדם רובע
 נפסלת ואיך האדם הוא רובע מן הכהנים איכה נפסלת עד שתהיה האשה הרובעת
 : *Brutum non est illegitimum, ob concu-*
bitum cum homine, nisi mas, qui congressus cum eo est, no-
vem annos, & unum diem, compleverit, sive sit Israëlitæ, sive
Gentilis, sive servus, sufficit quod in initum fuerit ab homine;
si v. homo super se induxerit animal quoddam, non est hoc il-
legitimum, nisi foemella tres annos, & unum diem, attigerit.
 IV. Quod ad vitia transitoria attinet, morbi videntur
 illegitimam reddere potuisse victimam. MAIM. *Iff. Misb.*
 C. I. S. 5. : *Qui of-*
fert animal, in quo deprehenditur scabies, pus, aut im-
petigo, fustigatur.
 V. Ea aetate, qua robore valebant, in scripturis de termi-
 nata, animalia erant offerenda, ABARBEN. *Praef. ad Lev.*

cunque demum modo id acciderit, fuissent illegitima, tunc illa aestimabantur, ita quidem, ut vel pretium, eleemosynarum arcae imponi, vel etiam aliud, pro priori, offerri debuerit. (k)

ורכש או כסף שכל אחד משיעברו עליו שתי שנים כי מזה הזמן והלאה יתחילו להקריב
 אגנוס quando spatium duorum annorum
 absolvit (sit illegitimum) quia ab hoc tempore a jugo
 suo, cui immergitur, defatigatur MAIMON. *Peſ. Hamockd.*
 C. IV. כל השמות שנקראו בחזן בני שנים ונחום כספן שקלים חזן קומם מורע
 Omnia sacrificia pro noxa, וישם מור שם בני שנה וכן לזרימה קנה
 quae in lege praecipiantur, offeruntur bimuli, & siclorum
 argentinorum pretio, exceptis sacrificiis leprosi, & Na-
 sraei, qui annuos offerunt, neque pretium eorum est de-
 terminatum.

VI. In eo etiam statu versari debebant, in quo eo tem-
 pore, quo destinabantur ad sacrificium, vivebant. MAI-
 MON. *Peſ. Hamockd.* C. IV. יום בשעת הפרסה יפה שתיים ונשעת הפרס
 Quando victima, tempore consecratio-
 nis, valuit duos siclos, tempore vero oblationis, unicum si-
 culum, illegitima est. Poena illis infligenda, qui vitiosum
 aliquod immolabant, erat fustigatio, quia praeceptum ne-
 gativum violaverant. Opera igitur danda erat sacerdoti-
 bus, ne ejusmodi animal arae imponerent. MAIMON. l. c.
 C. I. ולא קרבתו ישראל בלבד אלא אף קרבתו בגוים אם הקריבו וזה עליו חזון
 Non solum autem id obser-
 vandum est in offerendis Israelitarum sacrificiis, sed & in
 sacrificiis gentilium curandis. Si enim istis vitia inhaerent,
 (sacerdos) fustigatur, quia dicitur Lev. XXII. 25. de manu
 peregrini ne offeratis panem. Rationes vide apud CLE-
 RICUM *Comment. ad Lev. XXII.*

(k) MAIMON. loco allegato C. I. §. 10. במקריב בעלת מום
 לחזנה אע"פ שלוקח הרי זה נתקדשם והפריד בעדן ככחן ותנא לחזנה ויבוא בגוים
 Qui sacrificio destinat a-
 nimal,

ficabatur (m) ad latus Altaris, quod septentrionem
versus spectabat; ubi etiam a sacerdote, (n) ipsa vi-
ctima mactabatur.

Excluduntur autem ab impositione manuum nonnulli, qui hic
mememorandi. Recenset eosdem MAIMON. l. c. מן סומקין מן
מקדש שוטה וקטן ועבד ואשבו סומא וכפרי ואין בשלום סומך שאין סומכה אלא בשלום
מ' וסמך ידו לא יד אשתו ולא יד עבדו ולא שלטו וזרק הסומך לסומך ככול סומ
בשתי ידיו על ראשו מ' על ראש העבד לא על סוחר ולא על הזדקן ולא ידיו דבר
: *Manus imponere omnibus permissum, exceptis, surda, fatuo et minorenni, seruo, & foeminae, coeco, & peregrino. Neque ablegatus isto perfungi potest officio, quum nemo, nisi ipsimet offerentes, manus imponere possint; dictum enim est: Lev. l. v. 4. & imponat manum suam, non uxoris, nec servi, nec legati sui. Necessse vero est, ut innitatur, manibus, capiti, omni robore, quia scriptura dicit: l. c. capiti innitatur, non collo, neque lateribus; (quae ipsa verbasunt Cod. Talm. Schechitba ad Fin. Cap. שתי ידיו p. 89.) neque debet esse res intermedia, inter manus & caput victimae.*

(m) Impositio manuum & peccatorum confessio separanda
plane non sunt. Eodem enim loco, eodemque temporis momen-
to, utrumque peragebatur. Precans faciem ad templum debebat
convertere, quod docet MAIMON. Tpbill. Ubirch. Coban. C. V.;
Preces autem ipsas Maaf. Corb. C. III. אלה המעשים עושה עושה עושה
: *Quaeso Domine! peccavi, deliqui, rebel- lavi, gessi me hac, vel illa, ratione, nunc autem ad poenitentiam redeo, & haec sit expiatio mea.* Poenitentiam vero idem necessario
requirit in Tbeschub. C. I. על המעשה והשמות בהם שמהין קורטושים על
מגן או על וזון אן חסדך להם בקורבן עד שישו תשובה ויתורו וזו דברים מ'
: *Qui victimam immolant pro peccato, aut pro noxa, non expiant, per sacrificia sua, scelem, sive voluntario, sive per errorem, commissam, nisi poenitentiam egerint, & peccata confessi fuerint disertis verbis, quia Lev. V. 5. dicitur: & Confitebitur peccatum.* Consentit ABARBEN. ad Lev. XVI. & KIMCHI ad Hof. XIV. 3. : *Non profunt oblationes, sine peccatorum confessione.*

(n) Sancta sanctissima omnia mactabantur ad latus altaris, quod
septen-

AB 153000 (1)

ULB Halle

003 948 544

3

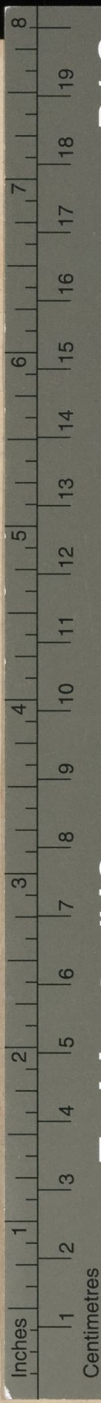


56.

KD 17



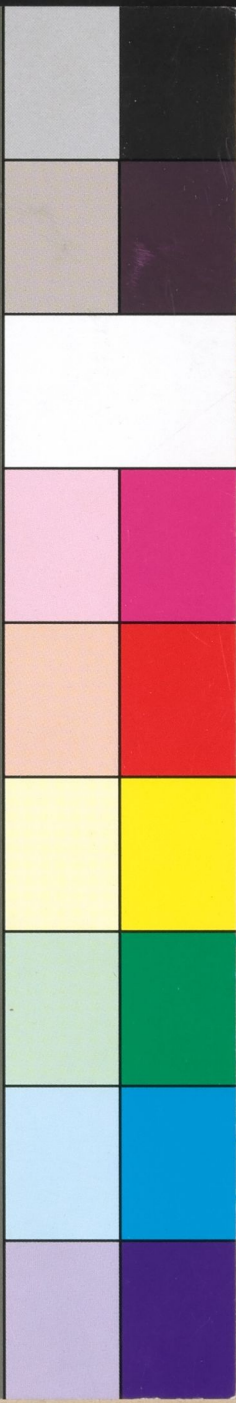




B.I.G.

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13



28.

37

D. B. V.
SPICIIS
MAGNIFICENTISSIMI
RICI AVGVSTI,
GII ET ELECTOR.
N. HEREDIS,
DE

UN

Sive

O PIACVLARI
O NOXA
RENDO,

TORIO MAIORI
semb. An. cIs Is CC XVI.

PRÆSIDIO
CHRISTOPHORI
ANNSHAVSEN,

ubl. Facult. Philof. Senioris,
ae Acad. Directoris,

commentabitur
AUCTOR

ENRIC. ERDMANN,
Gothanus.

RGÆ SAXONVM
I SCHROEDERI ACAD. TYPOGR.

